

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 18. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jautrīte Briede un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 215/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2013. gada 5. novembra noteikumu Nr. 1268 “Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi” (turpmāk – noteikumi Nr. 1268) 9.1. apakšpunktu un 2. pielikuma 2.1. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pantam un 92. panta trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2021. gada 1. jūnija.

2. Noteikumu Nr. 1268 9.1. apakšpunkts noteic, ka pacienta dzīvībai vai veselībai nodarītā kaitējuma (arī morālā kaitējuma) (turpmāk – kaitējums) smagumu procentos Veselības inspekcija nosaka atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumam, ņemot vērā pacienta veselības stāvokli, slimības raksturu un smagumu ārstniecības procesa sākumā un šim kritērijam noteikto īpatsvaru.

Savukārt noteikumu Nr. 1268 2. pielikuma 2.1. apakšpunkts paredz šo noteikumu 9. punktā minēto kritēriju koeficientu vērtības.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka

tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot. Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

Ārstniecības iestādē nekvalitatīvi veiktas ārstniecības rezultātā iestājās Pieteikuma iesniedzējas mātes (turpmāk – paciente) nāve. Veselības ministrija atteicās piešķirt Pieteikuma iesniedzējai un citām personām atlīdzinājumu par radīto kaitējumu. Administratīvā rajona tiesa un Administratīvā apgabaltiesa, pamatojoties uz apstrīdētajām normām, daļēji apmierināja minēto personu pieteikumu un uzlika pienākumu Veselības inspekcijai piešķirt pieteicējiem atlīdzību no Ārstniecības riska fonda 78 259,50 *euro*. Ar Senāta spriedumu Administratīvās apgabaltiesas spriedums atstāts negrozīts.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas aizskar viņai Satversmes 92. panta trešajā teikumā ietvertās pamattiesības un neatbilst arī Satversmes 64. pantam, jo liedz viņai saņemt likumdevēja noteikto no Ārstniecības riska fonda izmaksājamās atlīdzības apmēru. Proti, ja tiek konstatēta viena vai vairākas slimības ārstniecības procesa sākumā, kurām ir tieša vai daļēja saistība ar nelabvēlīgajām sekām, iestādei un tiesai jāpiemēro attiecīgs kaitējuma atlīdzības samazinājums līdz 40 procentiem no Pacientu tiesību likuma 16. panta otrās daļas 1. punktā paredzētā maksimālā apmēra.

Vienlaikus Pieteikuma iesniedzēja savu pamattiesību iespējamo aizskārumu saista ar faktu, ka administratīvās tiesas konkrētajā lietā kļūdaini piemērojušas apstrīdētās normas. Proti, lietā esot konstatēts, ka kļūdainās ārstniecības sākumā pacientei bija divas hroniskas slimības, kurām ir tieša saistība ar nelabvēlīgajām sekām. Taču tiesas nevienā instancē neesot norādījušas uz jebkādiem objektīvi pamatotiem pierādījumiem, kas apstiprinātu, ka pacientei konstatētās hroniskās slimības liecinātu, ka pozitīva prognoze viņai ar lielāku varbūtību ir mazāka, salīdzinot ar sākotnēji veselu pacientu. Turklāt Senāts neesot pareizi izpratis dažādus riskus, proti, risku attīstīties veselības traucējumiem no hroniskām slimībām, kuru komplikāciju nepieļaušanai pacients vēršas ārstniecības iestādē, un risku, ka ārstniecības personas neprofesionālas rīcības vai ārstniecības apstākļu dēļ pacientam nodarīts kaitējums.

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētās normas, nevis to piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējai

Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu. Savukārt Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus, un arī iespējami kļūdaina tiesību normas piemērošana nav pamats tās satversmības izvērtēšanai (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2022. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2021-23-01 14.1. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 215/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina